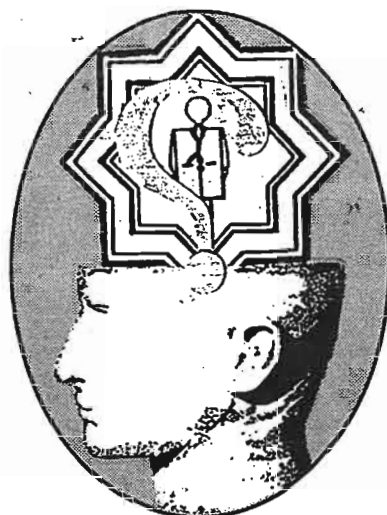
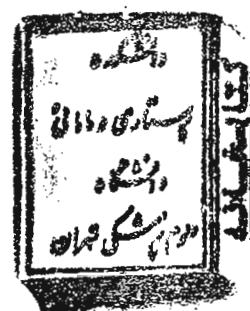

پزشک کیست؟

نویسنده : دکتر سیاوش افشار
رئیس بخش داخلی بیمارستان شهید مدرس
دانشگاه علوم پزشکی و .خ.ب.د شهید بهشتی

پزشک در لغت کسی را گویند که به درد بیماران رسیدگی کند و به تدبیر و دارو شفا بخشد. پزشکی کسب نیست، زیرا کسب فقط یک داد و ستد ساده است که افراد فقط برای نفع شخصی و ارتزاق بدان می پردازند.

پزشکی حرفه نیست چرا که حرفه دارای یک هدف است، آنهم ساختن جامعه و دنیای بهتر. متفکران و رؤسای جوامع به اصطلاح پیشرفته صنعتی دنیا اظهار می دارند که هدف حکومت آنان آسایش هر چه بیشتر مردم جامعه است.

بدیهی است که آسایش داشتن به سلامت افراد ارتباط مستقیم دارد و اولین شرط، استفاده از مواهب مادی است. آسایش انسان نیاز به روان و بدن سالم دارد.

پزشکان، اشخاصی هستند که خود را وقف سایر افراد جامعه می نمایند تا افراد جامعه از سلامت روان و جسم بهره مند گردند. پزشک سعی می کند افراد، دچار بیماری نشوند و اگر بیمار شدند آنها را از بیماری نجات دهد. پزشکان در تمام زمانها و مکانها بطور مستقیم و غیرمستقیم در جوامع مترقی صنعتی حضور دارند. در واقع، پزشکان مأمور پیشگیری از سرایت امراض و درمان بیماران و بازگشت بیماران به محیط کار و زندگی روزمره می باشند و نقش اول را در این مهم دارند. پزشک قبل از تولد تا لحظه مرگ و بعد از آن جهت شناخت علت مرگ در کنار انسان است.

بر اندیشمندان جوامع بشری روشن است که حضور بر بالین بیماران و بررسی علل مرگ، هر انسانی

موارد زیر غیر اخلاقی بشمار می آیند

- ۱- هر نوع تبلیغ شخصی، مگر در مواردیکه بطور صریح و روشن از نظر قانون اخلاق پزشکی مجاز باشد.
- ۲- همکاری در هر نوع خدمات پزشکی که در آن پزشک استقلال شفلی نداشته باشد.
- ۳- اخذ هرگونه وجه در ارتباط انجام خدمات پزشکی نسبت به بیمار، غیر از حق العلاج متناسب، ولو اینکه بیمار اطلاع و رضایت داشته باشد.
- ۴- پزشک فقط باید چیزی را گواهی نماید و یا شهادت دهد که شخصاً به وی ثابت شده باشد.

وظائف پزشک نسبت به بیمار

- ۱- پزشک باید همیشه بخاطر داشته باشد که وظیفه او حفظ حیات است.
- ۲- پزشک باید نسبت به بیمار خود صداقت کامل داشته باشد و تمام دانش خود را در مورد وی بکار بندد. وقتی که معاینه و یا درمان، خارج از صلاحیت وی باشد باید پزشک دیگری را که صلاحیت لازم را دارد برای درمان معرفی کند.
- ۳- پزشک باید رازداری مطلق را درباره آنچه که از بیمار خود می داند بکار بندد.
- ۴- پزشک بعنوان وظیفه انسانی باید از مواظبت های اورژانس دریغ نوزد، مگر اینکه مطمئن باشد که دیگران مایلند و می توانند چنین خدماتی را انجام دهند.

وظیفه پزشکان نسبت به یکدیگر

را در معرض خطر و ابتلای به بیماریهای عفونی قرار می دهد. تلاش شبانه روزی پزشکان و نبرد با عوامل مرگ آور موجب استرس است. کشیکهای بیمارستانها و اورژانسها و بر بالین بیمار حاضر شدن در ساعات خواب و استراحت عمومی مردم، سرعت و اقدام بموقع پزشکان اجباری است. تألمات در شکستهای ناشی از غلبه عوامل کشنده بیماران اجتناب ناپذیر است.

دو عامل عفونت و استرس موجب می گردد که عمر پزشکان کوتاه تر از سایر افراد جامعه باشد. بنابر آنچه که گذشت، آشکار است که پزشکان خود را وقف سلامت و درمان مردم جامعه نموده اند، به قیمت جان خود و ایثار دائمی.

این فداکاری و به اصطلاح از جان و سلامت خود مایه گذاشتن، مطلقاً بهره مالی منطقی در مقایسه با مشاغل و حرفه ها در کشور ما ندارد، حتی آنکه دانشمندان اروپائی پزشکی را نوعی رسالت می دانند و بر این اساس است که دولت و مردم احترامی فوق العاده برای پزشکان خود قائلند. من خود شاهد بودم که بیماران پس از بهبود و درمان، حداقل با شاخه گلی از طبییان و پرسنل وابسته قدردانی می نمایند.

جوامع پزشکان کشورهای توسعه یافته صنعتی مصوباتی دارند بشرح زیر:

۱۹۴۹ - لندن - مصوبه مجمع عمومی جهانی

پزشکان:

- ۱- پزشک همیشه باید عالی ترین استانداردهای رفتار شفلی خود را حفظ نماید.
- ۲- پزشک باید در شغل خود تحت نفوذ انگیزه مادی نباشد.

پزشک مسلمان مؤمن علاوه بر رعایت اصول ذکر شده جوامع صنعتی پیشرفته اروپائی، فردی است مؤمن و کار خود را بخاطر ایمان بخدای خود و برای خدا انجام می‌دهد.

مؤمن کیست:

مؤمنان آن کسانی هستند که بخدا و رسول (ص) خدا ایمان آورده و تردیدی نسبت به ایمان و عقیده خود ندارند. مؤمنان بجان و مال خود در راه خدا مجاهده می‌کنند و در بیان و گفتار خود صادق هستند. آنچه می‌گویند مطابق و با حقیقت و واقع است. (۲۱۸/۲)

مؤمن میدانند که:

۱- آنچه خیر در وجود من حاصل است همه از حق متعال است و به این مطلب واقف است که کار خیر او به لطف پروردگارش و برای او موهبتی آشکار است (۷۹/۴)

۲- راه خدا طاعت است و گفتار نیکو؛ هنگامیکه انجام امر محقق گشت آنانکه بر انجام آن قیام می‌کنند، اگر هنگام عمل، نیت را از هر شائبه‌ای خالص نمایند آن نیت خالص برای آنها از هر چیز بهتر است (۲۱/۴۷)

پزشک مؤمن بخوبی می‌داند وسیله‌ای است که پروردگار عالم او را برای شفای بیماران و دردمندان انتخاب کرده و این خدمت دائم و بیدریغ، سخاوتمندانه‌ترین نوع فداکاری و از خود گذشتگی است بس طولانی و همیشگی. سلامت خود را بخطر انداختن و عمر خود را کوتاه کردن در یک کفه ترازو و لطف و کرم خداوند در طرف دیگر کفه ترازو. پزشک مؤمن جامعه ایرانی دلخوش به

۱- پزشک باید با همکاران دیگر چنان رفتار کند که خود از همکاران انتظار دارد.

۲- پزشک نباید بیماران همکاران خود را اغوا و یا به خود جلب نماید.

۳- پزشکان باید اعلامیه ژنو را که به تصویب رسیده پیوسته در نظر قرار دهند.

اعلامیه ژنو مربوط به سال ۱۹۴۸ و اصلاحیه ۱۹۶۸ سیدنی مجمع عمومی پزشکان:

۱- من بطور جدی و رسمی قول می‌دهم زندگی‌ام را وقف خدمت به بشریت کنم.

۲- من نسبت به استادانم احترام و حق شهباسی خواهم کرد چون سزاوار آن هستند.

۳- من با وجدان به شغل پزشکی خواهم پرداخت.

۴- سلامت بیماران در درجه اول مورد توجه من قرار خواهد گرفت.

۵- به اسراری که به من سپرده شده‌اند احترام خواهم گذاشت و حتی بعد از مرگ فاش نخواهم کرد.

۶- من با تمام قدرتم، اصالت و شرافت پزشکی را حفظ خواهم کرد.

۷- همکارانم به منزله برادرانم خواهند بود.

۸- من اجازه نخواهم داد ملاحظات مذهبی، ملی، نژادی، احزاب سیاسی و وضع اجتماعی، بین وظیفه من و بیمار من مداخلت داشته باشد.

۹- من عالی‌ترین احترام را برای زندگی بشر از زمان انعقاد نطفه قائل خواهم شد.

۱۰- حتی در زیر تهدید، من اطلاعات پزشکی‌ام را برخلاف قانون بشریت بکار نخواهم بست.

مطالب اخلاقی جوامع جهانی پزشکی که آورده شد نیاز به بحث ندارد، اصولی است منطقی که مصوبه پزشکان برگزیده جهانی است.

زندگی در جهان ابدیت است، او قبول نموده است بهترین سالهای عمر خود را به تحصیل طولانی علم پزشکی بپردازد و با انواع مشقات و تنگدستی در محیط آلوده به انواع ویروسها و میکروبها خدمت کند. خدمات اجباری و طولانی در نقاط کشور پهناور را انجام دهد تا بالاخره به لقاء... برسد.

پزشک مسلمان مؤمن می داند:
خاکی که به زیر پای هر حیوانی است
زلف صنمی و عارض جانانی است
هر خشت که بر کنگره ایوانی است
انگشت وزیری و سرسلطانی است

او هر روز مفهوم گفته خیام را می بیند.
پزشک مؤمن صادق است و صادق آنست که آنچه در ذهن گوینده است مطابق باشد به آنچه در خارج است.
و بنای همه خیرات بر قاعده صدق است و حقیقت صدق اصلی است که فروع جمله اخلاق و احوال پسندیده از آن متفرع و منشعبند.
پزشکان مؤمن، متواضع هستند.
بندگان خدای رحمان آن کسانی هستند که بر روی زمین با تواضع و فروتنی راه روند (۶۳/۲۵) و می دانند که امام رضا علیه السلام فرموده:
متواضع اگر مرتکب گناه و خطا شود با عمل نیک اثر آن خطا و گناه را از بین می برد. متواضع، صاحب گذشت است و خشم خود را فرو می برد، اگر کسی به او بدی نمود از او می گذرد.
متواضع، مقام و منزلت خود را می داند در هر مقامی باشد با قلب سلیمی که دارد جای خود می نشیند. در آخر فرمود خداوند دوست می دارد

نیکوکاران را.

حافظ افتادگی از دست مده زانکه حسود
عرض و مال و دل و جان در سر مغروری کرد
پزشک مؤمن با نیکی دائمی خود از خطا و گناه دور شده، بلطف پروردگار نورانی می شود. پزشک با بیمار سروکار دارد. . بیماران خسته، درمانده، بی حوصله و گاه پرخاشگرند. به پزشک جسارت می کنند، از آسمان و زمین بد می گویند، پزشک خشم خود را فرو می برد و از او می گذرد و با قلب سلیم خود به بیمار می نگرد.
پزشک هر روز شاهد مرگ اشخاصی است و خوب می داند زندگی همراه با مرگ است، او هر روز با فرشته مرگ دست بگریبان است. مرگ را هر روز می بیند. بنابراین آنچه که گذشت پزشک مؤمن مشخصاتی دارد که مولی امیرالمؤمنین علی علیه اسلام در خطبه ۳۲۵ می فرماید:
مؤمن، خودخواه و متکبر نیست. به خواست نفس توجهی ندارد. نفسش در نزدش خوار و خفیف است.

با حافظ که می فرماید:

در کوی عشق شوکت شاهی نمی خرنند
اقرار بندگی کن و اظهار چاکری
آنکس که او فتاد خدایش گرفت دست
پس بر تو باد تا غم افتادگان خوری
همصدا می شوند، می کوشند تا دست افتادگان را بگیرند و مرتب غم افتادگان را می خورند و اجر آخری و دنیائی آنها با توجه به تقوای آنان شامل آن می شود. که فرمود: «انَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامِ آمِينَ - پرهیزکاران در جایگاه امنی قرار دارند».
پزشک مؤمن متواضع، حق مسلم و کافر را محترم می شمارد، تجاوز به حقوق این و آن

است و هر چه او اختیار نماید به آن اکراهی ندارد.
پزشک مؤمن با فتوت است و فتوت به معنی
جوانمردی و مزوت است. با فتوت کسی را گویند
که از بذل و بخشش و احسان به مستمندان مضایفه
نکند و تا می تواند در راه رفاه و سعادت دیگران
بکوشد.

نمی کند. مردم از او راضی هستند، او نسبت به
کسی تجاوزی ندارد و حتی حاضر نیست جان و مال
دشمن او بدست او تلف شود و اگر چنانچه جان و
مالی به او سپرده شود، او آنرا صحیح و سالم
برمی گرداند و اگر کسی به او بدی کرده باشد و در
مقام عذرخواهی برآید، عذر او را می پذیرد.
متواضع هر چه را حق متعال بخواهد بدان راضی

منابع:

نهج البلاغه

لغتنامه دهخدا

اصول کافی

مقامات معنوی خواجه عبدا... استاد بینا
دکتر میرجبار ارجمند، اخلاق و معنویات
پزشکی، مجله دندانپزشک ۸-۴۳۴۲.

رسول اکرم (ص):

هیچ جامعه ای از سه کس بی نیاز نیست که در کار دنیا و آخرت
بدانها پناه برد، فقیه دانشمند پارسا، حکمرانی خیرخواه و فرمانروا و
طیبی حاذق و مورد اعتماد